עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ד מהלכות מעשה"ק הלכה כ:

יח ב מיי' פ"א מהלכות חגיגה הלכה י:

יט ג מיי' פ"ד מהלכות מעשה"ק הלכה כ:

גמרא

ולא תיסמי מנחת נסכים (ממתני') ולא קשיא כאן בנסכים הבאין עם הזבח כאן בנסכים הבאין בפני עצמן. ואי (הוה ליה) איגרתא (מי אפשר למישלחא) והא אמר רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא א"ר יוחנן כותבי הלכות כשורף התורה והלמד מהן אינו נוטל שכר. ודרש ר' יהודה בר נחמני מתורגמניה דר"ל כתוב אחד אומר °כתוב לך את הדברים האלה וכתוב אחד אומר °כי על פי הדברים האלה לומר לך דברים שעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב ושבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה ותנא דבי רבי ישמעאל כתוב לך את הדברים האלה אלה אתה כותב אבל אי אתה כותב הלכות. אמרי דלמא מילתא חדתא שאני *דהא רבי יוחנן ור"ל מעייני בסיפרא דאגדתא בשבתא ודרשי הכי °עת לעשות לה' הפרו תורתך אמרי מוטב תיעקר תורה ואל תשתכח תורה מישראל. אמר רב פפא השתא דאמרת נסכים הבאין בפני עצמן קריבין אפי' בלילה נזדמנו לו נסכים בלילה מקדישן בלילה ומקריבן. אמר ליה רב יוסף בריה דרב שמעיה לרב פפא תניא דמסייע לך *זה הכלל כל הקרב ביום אינו קדוש אלא ביום, וכל הקרב בלילה קדוש (בין ביום בין) בלילה. אמר רב אדא בר אהבה ועולות השחר פוסלת בהן כאברין. *כי אתא רב דימי א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק °אלה תעשו לה' במועדיכם אלו חובות הבאות (חובה) ברגל לבד מנדריכם ונדבותיכם לימד על נדרים ונדבות שקרבין בחולו של מועד, ולעולותיכם במה הכתוב מדבר, אי בעולת נדר, הרי כבר אמור נדריכם, ואי בעולת נדבה, הרי כבר אמור ונדבותיכם, הא אינו מדבר אלא בעולת יולדת ועולת מצורע, ולמנחותיכם במה הכתוב מדבר אי במנחת נדר הרי כבר אמור, אי במנחת נדבה הרי כבר אמור, הא אינו מדבר אלא במנחת (סוטה) ובמנחת קנאות, ולנסכיכם ולשלמיכם מקיש נסכים לשלמים מה שלמים ביום אף נסכים ביום, ולשלמיכם לרבות שלמי נזיר. א"ל אביי ולימא מר שלמי פסח. דאי שלמי נזיר נידר ונידב הוא *דהתניא זה הכלל כל שהוא נידב ונידר קרב בבמת יחיד, ושאינו נידב ונידר אינו קרב בבמת יחיד ותנן *המנחות והנזירות קריבין בבמת יחיד דברי ר"מ. סמי מכאן נזירות. ומי איכא למ"ד דנזיר לאו נידר ונידב הוא והכתיב °מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון כי נדר נדר עבדך וגו' מאי לאו אקרבן. לא אעיקר נדרו אמר עיקר נדרו בחברון הוה והלא בגשור הוה. אמר רב אחא ואיתימא רבה בר רב חנן לא הלך אבשלום אלא להביא כבשים מחברון. ה"נ מסתברא דאי תימא לאקרובי הוא דאזיל, שביק ירושלים ואזיל ומקריב בחברון. ואלא מאי להביא כבשים מחברון האי אשר נדרתי לה' בחברון מחברון מיבעי ליה. אלא לעולם לאקרובי ודקא קשיא לך אמאי שבק ירושלים ומקריב בחברון תיקשי לך גבעון דמקום קדוש הוא. [א] אלא כיון שהותרו הבמות כל היכא דבעי מקריב. *ארבעים שנה למאן. תניא רבי נהוראי אומר משום רבי יהושע מקץ ארבעים שנה ששאלו להם מלך. תניא אותה שנה ששאלו להם מלך אותה שנה עשירית של שמואל היתה.

עשר

תורה אור: דברים לד · שמות לד · תהלים קיט · במדבר כט · ש"ב טו

רש"י

לא תיסמי כו] נסכים · מההיא מתני' דלעיל ומאי לתרוצי : שם · דקתני נסכים בהדי דברים שדרכן ליקרב ביום היינו בנסכים הבאין עם הזבח: בפני עצמן · שלא קדשו בשחיטת הזבח יכול להקריב בלילה : כשורפי כד] התורה · שאין מצילין אותן בשבת בפני הדליקה · ל"א שאסור לשהותן כתובים דתורה שבעל פה היא : והלמד מהן · מתוך הספרים : חדתא · חדשה שלא היו יודעין לתרץ הברייתות: [ל"א] חדתי · כה] לחדש דבר כגון זו שחדשה היא : מעייני בספר אגדתא · שלא ישתכחו : עת לעשות לה' · כשעושין הדבר לשם קדושת השם ראוי להפר תורתך ומוטב תעקר כו' : השתא דאמרת כו' · יכול להקדישן ולהקריבן בלילה (א) אתה · (ל"א גרסינן) עולות השחר פוסל בהן כאברים כלומר הא דאמרינן נזדמנו לו נסכים בלילה מקדישן בלילה כו] א) [ומקריבן] : כאברים · של תמיד במס' זבחים (פז.) וכן עיקר הגהת הרב : חובות שבאות מחמת שרגל ברגל · כגון עולת ראיה וחגיגה (ג) ומוספין כז] : *אמור · נדריכם : אף · נסכים ביום : לרבות שלמי נזיר · דאי שלמי נדבה הרי כבר אמור "ונדבותיכם" ואי משום הקישא לכתוב "ולשלמים": שלמי פסח · חגיגת י"ד שכשהיתה חבורה מרובה נמנים על הפסח ואינו סיפק להן היו מביאין עמו שלמים ואם הפרישן לשם כך ולא הקריבום יקריבום בחוה"מ דאי שלמי נזיר לא צריכי ריבוי לרבוי "מנדריכם ונדבותיכם" נפקא דנזירות ע"י נדר באה עליו ונידר ונידב קרינא ביה אבל שלמי פסח=חובה נינהו כדמפרש בפסחים בפ' ואלו דברים (דף ע"א) : והנזירות קרב בבמת יחיד · אלמא נידר ונידב חשיב ליה דאי לאו הכי לא הוה קרב בבמת יחיד כח] : סמי מכאן נזירות · דאע"ג דנזירות באה עליו ע"י נדר אין הקרבנות נקראין נידר ונידב דהא לא נדר אלא מן היין והקרבן מאליו מוטל עליו חובה : אשר נדרתי לה' בחברון · משמע בחברון אלך ואשלמה שם נדרי והוא נדר נזירות היה, דאבשלום נזיר עולם היה כט] ומשלשים לשלשים יום היה מגלח ומביא קרבן ומהלך להקריב קרבנות נזירותיו בחברון דהיא במת יחיד שמע מינה נידר ונידב הוא : אעיקר נדרו קאי · האי "בחברון" וה"ק אלכה נא לבמה גדולה ל] בגבעון דהתם הוא מזבח שעשה משה ואשלמה נדרי(ג) שנדרתי בחברון אבל לא שיביא הקרבן בחברון לא] : והא בגשור כו' · דכתיב כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור וגו' : להביא כבשים · לב] ולהקריבן שוב בבמה גדולה וה"ק אשלמה את נדרי כלומר אשלמה את נזירותי ואגלח ומחברון אביא הכבשים ולהכי פריך מחברון מיבעי ליה: בחברון · בו כבשים שמנים במס' מנחות (דף פז:) : אלא לעולם לאקרובי · דנזירות לג] בבמת יחיד: תיקשי לך גבעון · דשם מזבח שעשה משה:

א) גי' רש"ק · וגי' נ"ק ומקריבן ע"ש פוסל כמו כאיברים כו' וכה"א

תוספות

דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה · וא"ת היכי קאמרינן מזמורים על פה וי"ל דאין להקפיד רק מה שכתוב בחומש לו] אמנם קשה היכי קרינן ויושע וקריאת שמע וי"ל [א] דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן : ותנן המנחות והנזירות לס] בבמת יחיד דברי ר' מאיר · הוה מצי לשנויי תנאי היא שהרי בפ' בתרא דזבחים (דף קיז) פליגי רבנן עליה דרבי מאיר ומסיק התם דמנחות ונזירות איכא בינייהו *) לו] : סמי מכאן נזירות · וה"ה דצריך כמו כן למיסמייה מההיא דפ' בתרא דזבחים (דף קיז: ע"ש) דאמר מנחות ונזירות איכא בינייהו: אלא כיון דהותרו הבמות כל היכא דבעי מקריב · ורבנן דפליגי עליה דרבי מאיר דאמר נזיר לאו נידר ונידב הוא צריך נמי לומר דלא הלך אבשלום אלא להביא כבשים מחברון והקריבן בגבעון מיהו לפי מה דפרש"י פרק בתרא דזבחים (ג"ז שם) דרבנן דרבי מאיר כרבנן בתראי סבירא להו דאמרי כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד קשה דא"כ היכי קאמר אבשלום אלכה נא ואשלמה את נדרי אשר נדרתי וגו' הא לאו נידר ונידב הוא נזירות לרבנן וא"כ כאן וכאן לא קרבי וצריך לחלק התנאים דרבנן דרבי מאיר לא ס"ל כרבנן בתראי אלא כרבי יהודה סבירא להו דאמר לבמה גדולה אפי' חובות נמי קרבו ורבי מאיר דאית ליה נזירות דבר הנידר והנידב *הא מצינו למימר דאית ליה כרבנן בתראי דזבחים דאמרי כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד מיהו ריהטא דשמעתא התם משמע כפרש"י מיהו תימה לר' שמעון דאמר התם בפ' בתרא דזבחים (נז"ש) אף ציבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות הקבוע להם זמן ואמר בפ' כל שעה (פסחים לח:) זאת אומרת שחלות תודה ורקיקי נזיר נאכלין בנוב וגבעון ופרש"י שם דהיינו דלא כר"ש וא"כ היכי קאמר אבשלום אלכה נא ואשלמה את נדרי הרי לא היה יכול להקריבו ותירץ מורי הרמ"ר דרבי שמעון לטעמיה דאמר במסכת נזיר (דף מו:) דאם גילח על שלמי נדבה יצא ואם אמר הריני מגלח על מאה עולות יביא מאה עולות וא"כ אפשר דאבשלום נדר להביא עולות נדבה ודבר הנידר והנידב קרב בבמה לכ"ע ועליה היה אבשלו' רוצה לגלח:

ושלמים

*) [לפי' גי' הילקוט שהעתקתי לקמן בגמ' הכל ניחא]

רבינו גרשם

קרבי דהא תניא זה הכלל כו': אלא סמי מן ההיא מתניתא דאין לי' מנחת נסכין משום דהא קרבי נמי בלילה] : כי סליק רב דימי כו' · אמר אי אשכחת איניש דאזיל להתם כתבי איגרת [ושדרית ליה (ע"ב שייך לע"א) דלא תיסמיסן מתניתא מנחת נסכין : ולא קשיא · מתני' דקתני דמשקרב הזבח חייבין באחריותן כלומר אף בלילה ברייתא (דהא) דתני ומנחתם ונסכיהם בלילה היינו] בנסכים הבאין בפני עצמן · שלא הקדיש עם הזבח אלא שהקדישם לאחר הקרבת הזבח שיכול אדם להקריב זבחו היום ונסכיו מיכן ועד עשרה ימים ובהנהו אמר דקרבי [אף] בלילה [והא דקתני ברייתא דברים שדרכן להקריב ביום מנחת נסכים היינו בנסכים הבאים עם הזבח] : כותבי הלכות · מדרש משנה ותלמוד והגדות [דברים שבע"פ נעשין] כשורפי תורה משום דדינן של הלכות בע"פ ואינו רשאי לכותבן [וכל הלמד מהן מן הכתב אין לו שכר : דברים שבכתב · תורת נביאים וכתובים · חדושי מילתא שאני · דבר חדוש הוה אותו היקישא ומשום הכי מותר : ל"א משום דאיכא שכחה כתבין ואמאי מותר] : מוטב שתעקר [אות אחת מן התורה] דכתיב כי עלפי ומוטב הוא לכתוב כדי שלא תשתכח תורה: השתא דאמרת נסכים הבאים בפני עצמן לאחר הקרבת הזבח [ומחמת] הזבח קריבין אפילו בלילה · אם נזדמנו לו מקדישן בלילה בכלי שרת ומקריבן בלילה דחייב באחריותן : אמר רב אדא בר אהבה עולת השחר · התמיד פוסל בהן כאברין ואברייתא קאי דקתני ומתעכלין והולכין כל הלילה [כולה] (כלומר) ואם לא נתעכלו כל האברין של תמיד של בין הערבים עד שהעלו תמיד השחר פוסלת בהן באברים אבל סידור המערכה של תמיד השחר אינה פוסלת בהן אלא הקרבת [התמיד] עצמו דכבר הוי יום ואין דרכן ליקרב ביום : [לבד מנדריכם ונדבותיכ' לימד על נדר ונדבה] שקריבין בחולו של מועד' נמי הוי (נמי) מועדיכם אבל בי"ט לא דנדר ונדבה אין קריבין בי"ט : [הא אין הכתוב מדבר אלא בעולת יולדת' ועולת מצורע דקרבי נמי בחולו של מועד : במנחת חוטא ומנחת קנאות · קרבי נמי בחולו של מועד : אף נסכים ביום · אותן הבאין עם הזבח : אלו שלמי נזיר · דקרבי נמי בחולו של מועד : ונימא [כי]מר אלו] שלמי פסח · שבאין חובה עם הפסח דכתב וזבחת שלמים ואכלת שם : דאי שלמי נזיר דבר נידר ונידב הוא · דנודר אדם להיות נזיר [ומונה נזירותו ומביא אח"כ שלמיו וכבר לימד על נדר ונדבה שקרב בחולו של מועד] א"כ ולשלמיכם תו למה לי: ומנלן דנזיר דבר נידר ונידב דתנן [זה הכלל דבר הנידר ונידב קרב בבמת יחיד] : ותניא המנחות והנזיר קרבין בבמת יחיד · אלמא שלמי נזיר נידר ונידב הוא מדקריב בבמת יחיד] אלא אמר רב יוסף סמי מן ההיא מתניתא "המנחות והנזירות" לא תיתני' דנזירות קרב בבמת יחיד [וליכא למימר דליהוי נידר ונידב] ורב דימי סבר תנאי היא (דהא מתני' דקתני דנזירות קריבה בבמת יחיד רבי מאיר ורבנן פליגי עלית ואמרי דלא קרבו בבמת יחיד)[הא רבי מאיר דקרבין בבמת יחיד והא רבנן דפליגי עליה בבמה דלא קרב דלא הוי נידר ונידב] ואנא דאמרי כרבנן : לא אעיקר נידרו שנדר בחברון · למנות נזירות היינו עיקר נידרו: נזיר עולם הוה והיה מגלח (סל' לל')[משנה לשנה]לחברון והוה תמן בתמיהא כלומר (דהתם נדר) [דסתם נדריה] מאן נפקא ליה מינה היכא נדר ואמאי אזיל להתם בשביל כך ועוד הא בגשור הוה [נדרו : שהלך ליטול] כבשים בחברון · כדתניא אילים ממואב וכבשים מחברון דאי לא תימא הכי נזירות דחוצה לארץ היא דנדר בשבתו בגשור בארם ואין עולה לו מן המנין דהכי תנן במס' נזיר מי שנזר נזירות מרובה :

שלשים

שיטה מקובצת

א] דלא תיסמי אות ו' נמחק : ב] ואי אשכח גברא כתיב איגרתא והא אמר כו' והשאר נמחק : ג] כותבי הלכות כשורפי תורה · גליון פירוש כותבי תלמוד כשורפים פסוקים מן התורה דהתלמוד לא ניתן לכתוב כדאמר אלה אתה כותב כו' ואי כותב אדם אי אפשר בלא פסוקין ומאן דמשכח ליה כיון שלא ניתן לכתוב או נתנו או שורפו : ד] הלכות מדרש ואגדות אמרי דילמא ס"א דילמא חדותא מילתא שאני · לישנא אחרינא אמרי רבנן אגירסייהו סמיכי וכיון דאיכא שכחה כתבין ומתחין וכי משכחנא מילתא מעיינין בספרא וכי הא דרבי יוחנן כו' : ה] תיעקר את אחת מן התורה ואל : ו] נזדמנו לו נסכים בלילה · גליון לאו דוקא נזדמנו אלא אפילו לכתחילה מותר להקדישם בלילה ולהקריבם בלילה דסד"א דנהי דקריבים בלילה מ"מ צריך להקדישו ביום קמ"ל : ז] מקדישן בלילה ומקריבן בלילה : ח] ועולות השחר · גירסת הרגמ"ה ועולת השחר : ט] כאברין והי גירסת רש"י אבל גירסת הרגמ"ה באברין : י] תיבת חובה נמחק : יא] שקרבין בחולו של מועד ותימה אמאי לא פריך הכא כדפריך בפ"ק דביצה דקאמר תודה קריבה בחולו של מועד ופריך השתא סלותו סילתא מסלתינן תודה מבעיא ומשני לענין בל תאחר וצ"ע אם אותו תירוץ שייך הכא · תוס' גליון שקרבין בחש"מ יש מפרשים דאתא למיסר י"ט ואע"ג דמלכם נפקא מ"מ איצטריך לעולת יולדת ושלמי נזיר שהגיעו זמנם ואי אפשר לאקדומינהו ומרגל ואילך עובר בעשה ומנחת חוטא כיון (דאין כפרה) דבאין לכפרה מיקרי צורך הדיוט וי"מ דמצוה ברגל שיאכל בשר הרבה מכל ימות השנה וישמח ברגל וכן איתא בספרי ת"ל תעשו במועדיכם לקבעו חובה ברגל יכול באיזה שירצה ת"ל והבאתם שמה ברגל ראשון שיבא: יב] במנחת חוטא ובמנחת קנאות : יג] דהתניא ס"א דתנן כל הנידר והנידב קרב בבמה וכל שאינו נידר ונידב אינו קרב בבמה אבל כמו שכתוב בדפוס אינו לשון משנה אלא לשון ברייתא : [illegible]

[illegible] ה: כד] כשורפי תורה אות ה' נמחק : כה] חדתי לחדש דבר כגון זו שחדשה היא שלא היו יודעין לתרץ הברייתות : [illegible] ושה בהם פסול לינה כמו שפוסל באברים עצמן של תמיד דכי אמרי' לעיל אפילו למחר ה"מ אי לא אקדשינהו לנסכים [illegible] הד"א : כז] ומוספין הס"ד ומה"ד אף נסכים ביום וכדאוקמה לעיל בנסכים הבאין עם הזבח וקדש בשחיטתן הס"ד [illegible] תיבת דאי נמחק : כח] יחיד דהא תניא לעיל כל שאינו נידר ונידב אינו קרב בבמת יחיד הס"ד : כט] היה · ומשנת [illegible] א : לב] כבשים מחברון ולהקריבן כו' גדולה לפי שהן גדולים ומובחרים כדגרסי' במנחות אילים ממואב כבשים מחברון [illegible] וכתובים אמנם : לס] והנזירות קריבין בבמת : לו] בינייהו ויש ספרים דגרסי רב דימי אמר הא ר"מ הא רבנן :

ושבע

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה [illegible] · (ב) ד"ה חובות וכו' ומוספין הס"ד [illegible] · (ג) ד"ה אעיקר וכו' ואשלמה את נדרי אשר נדרתי [illegible]

הגהות הגר"א

[א] גמ' אלא כיון כו' · והלך לחברון ליקח כבשים משם וכיון שהיה שם הקריב שם : [ב] תוס' ד"ה דברים · דאין כו' · וכ"מ כפ"ד דתענית (כו א וע"ש כח א) ובמנחה נכנסין וקורין ע"פ כקורין את שמע (וכן הסכים לדינא בלקוטי' לש"ע א"ח סי' מ"ט)

נושא (בתוך הסוגריים {}) כתיבת תורה שבעל פה

נושא קרבנות שמותר להקריבן בחול המועד

מבנה קושי הפסוק במדבר כ"ט:ל"ט

נושא קרבנות הנזיר - האם הם בכלל נדרים ונדבות

מבנה △ (מקשה) קושיות ▽ תירוצים

נושא הליכת אבשלום לחברון במסגרת תשלום נזירות

נושא חשבון שנים שמלמד - מרד אבשלום היה מ' שנה אחרי שאלו להם מלך. בזמנו של שמואל

* בתוך הסוגריים קיים דין אם מותר לכתוב אגדות [illegible] תורה (וכו') [illegible]

*מסכת [illegible] לתחם [illegible] ר"ש בן יהוצדק

במדבר כ"ט:ל"ט אלה תעשו [illegible] במועדיכם לבד מנדריכם ונדבותיכם לעולותיכם ולמנחתיכם ולנסכיכם ולשלמיכם

⊕ ומנדריכם ונדבותיכם נפקא